

Egy félreértésről

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 27. szám, 2022. július 8.

Ungváry Rudolf számomra a magyar közélet egyik leginkább tiszteletre méltó szereplője, akinek állásfoglalásai, elemzései többnyire meggyőzőnek. Ezúttal azonban félreértett egy mondatot. Cikkében ([Egy gondolkodás nyomora](#), *ÉS*, 2022/25., jún. 24.) élesen megtámadja Niedermüller Péter Facebook-mondatát, mely így hangzott: „...gondoljunk azokra a magyarokra is, akik Trianonnak is köszönhetően ma jobban élnek Romániában, Szlovákiában és a többi környező országban, mint mi itthon Magyarországon”. Holott amit ő maga ír, azzal ugyanezt ismeri el: „Kétségtelen, hogy ma Románia, Szlovákia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria biztosan szabadabb államok a fasisztoid irányítás alá került Magyarországnál, és az ott élő magyarok talán tényleg jobban élnek. Ráadásul intézményesen demokratikusabb körülmények között.”

Ungváry ezt követő mondatában kicsit elbizonytalanít bennünket a felsorolt országok demokráciáját illetően: „A demokratikus intézmények megléte azonban önmagában egyáltalán nem igazolja, hogy tényleg demokrácia van.” Ez persze igaz, de akkor milyen alapon döntsük el, hogy demokrácia van-e? Én a Kornai János által alkalmazott kritérium alapján, miszerint a demokrácia kialakulásáról a második szabad választáson elért kormányváltástól beszélhetünk, nyugodtan kimondanám: a felsorolt országokban – de hozzájuk hasonlóan Csehországban, a balti országokban és bizony Ukrajnában is – demokrácia van, ha nem minden tekintetben szeplőtelen is. Ezzel szemben Oroszországban, továbbá 2010 óta Magyarországon nincs. Erre utal Niedermüller is.

Ungváry hozzáteszi a következő mondatot: „A tények egyoldalú számbavétele, hogy egy politikai-kulturális állapot színvonalát valaki kizárólag az élet anyagi színvonalán méri le.” Ilyet Niedermüller nem mond, ő sem az anyagi életszínvonalra szűkítve beszél jobban élésről. Ungváry azonban azt feltételezi, hogy Niedermüller a „baloldali, hagyományosan »haladó« politikai kultúra, az állami mindenhatóság felvilágosult elfogultságának” képviselője, amely nem vesz tudomást a „rejtett kulturális kényszerasszimilátás” veszélyéről, s amely „a kulturális jogegyenlőségről” azt tartja, „hogy a politikai jogegyenlőséggel automatikusan megvalósul – és különben is, a jólét a lényeg”. Nem, Ungváry minden alap nélkül tulajdonít ilyen álláspontot a mai magyar baloldaliaknak, liberálisoknak, akik közé Niedermüller is tartozik, és én is. Szó sincs arról, hogy ne tudnánk a nemzeti kisebbségek, köztük a magyar kisebbségek elnyomásáról, s ne utasítanánk el azt.

Kétségtelenül nem ugyanazt gondoljuk, mint ami ma a kisebbségi-kérdésben a hivatalos kánon. (A többes szám első személy itt korántsem minden ellenzékire, hanem csupán a baloldaliaknak és liberálisoknak arra a körére vonatkozik, akik elvi alapon állnak szemben a Fidesz úgynevezett „nemzetpolitikájával”, s ezért meggondoltan, büszkén szavaztak nemmel a 2004. december 5-i népszavazáson.) Fontosnak tartjuk a szomszéd országokban élő magyarok kisebbségi jogainak érvényesülését, hogy az élet minden területén szabadon használhassák nyelvüket, legyen széles körben hozzáférhető anyanyelvi oktatásuk és művelhessék anyanyelvi kultúrájukat, és azt is, hogy a magyar állam ehhez intézményes támogatást nyújtson. Két kérdésben azonban mást gondolunk. Egyrészt abban, hogy – miként nemleges szavazatunkkal is tettük 2004 decemberében – ellenezzük, hogy a magyar állam közjogi köteléket kínáljon a kisebbségben élő magyar személyeknek például a letelepedés nélküli állampolgárság és a választójog formájában. Másrészt nem tartjuk indokoltnak, hogy a magyar állam a magyarországi adófizetők befizetéseiből ne csak anyanyelvhasználatot, anyanyelvi oktatási és kulturális intézményeket támogasson, de gazdasági, megélhetési, lakáshoz jutási, sportcélú vagy más olyan támogatásokat is nyújtson a szomszéd országokban élő magyar nemzetiségű magánszemélyeknek és ott működő intézményeknek, amelyek nem az anyanyelv és a saját kultúra művelésével függenek össze. Ebben

különbözött a szocialista-szabad demokrata kormányoknak a magyar kisebbségekkel kapcsolatos politikája az Orbán-kormányétól – és természetesen abban, hogy törekedtek a szomszédos államokkal való együttműködésre, például alapszerződések megkötésével, míg az Orbán-kormányok ezt kerülik, és kész helyzeteket teremtenek, fittyet hányva a szomszéd államokra. Miközben a magyar állam feladatának tekintjük a szomszéd országokban élő magyarok kisebbségi jogérvényesítéséért történő fellépést, nem értünk egyet a trianoni sérelemnek a politikai napirend középpontjába helyezésével. A Fidesz immár két és fél évtizede a kisebbségben élő magyarok sorsa iránti közömbösséggel, a magyar kisebbségek elárulásával vádolja emiatt a szocialista-szabad demokrata kormányokat, illetve azokat a politikusokat, politikai erőket, amelyek nem az orbáni „nemzetegyesítés” logikáját követve gondolkodnak a kisebbségi magyarság támogatásáról. Ez megalapozatlan, hamis vád.